

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
& ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΚΟΙΝΗΣ

ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (Κ.Α.Π)

Αύγουστος 2007

Όπως είναι γνωστό, προκειμένου να αξιολογηθεί η επίδραση της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (Κ.Α.Π) και τα γενικότερα νέα δεδομένα στον αγροτικό τομέα, με απόφαση της πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων καταρτίστηκαν 13 περιφερειακές μελέτες, μία για κάθε διοικητική περιφέρεια της χώρας από αναδόχους σύνταξης που επελέγησαν μετά από διενέργεια Διεθνών Δημόσιων Διαγωνισμών.

Κάθε ανάδοχος έπρεπε αφενός να καταγράψει την υφιστάμενη κατάσταση σε όλους τους νομούς της κάθε περιφέρειας και αφετέρου να ολοκληρώσει τη διαβούλευση με τους συλλογικούς φορείς (αυτοδιοικητικούς, συνεταιριστικές οργανώσεις, επιμελητήρια, κ.λπ.) και να ενσωματώσει τις θετικές προτάσεις, παρατηρήσεις, επισημάνσεις τους, αξιοποιώντας παράλληλα τα δεδομένα της περιοχής, της επιστημονικής έρευνας καθώς και τις οδηγίες των αρμόδιων Διευθύνσεων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων στο τελικό παραδοτέο κείμενο της μελέτης.

Παρακάτω παραθέτουμε για ενημέρωση κάθε ενδιαφερομένου τις κυριότερες από τις προτεινόμενες στη μελέτη προτάσεις και αναγκαίες παρεμβάσεις για τον πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα καθώς και την επίδραση τους στο φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον.

ΣΤΟΧΟΙ & ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Η αγροτική ανάπτυξη της Περιφέρειας σηματοδοτείται από την επίτευξη των ακόλουθων **στρατηγικών και στόχων**:

- Αύξηση της προστιθέμενης αξίας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, μέσα από δέσμη δράσεων (π.χ. μείωση του κόστους, πολυκαλλιέργειες), με στόχο την οικονομική βιωσιμότητα των καλλιεργειών.
- Βελτίωση της παραγωγικότητας των καλλιεργειών, μέσα από δέσμη δράσεων (π.χ. αναδιάρθρωση καλλιεργειών, αναδασμοί, ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών), με στόχο την προσαρμογή των παραγωγών στις νέες ανταγωνιστικές συνθήκες και τον προσανατολισμό τους στη ζήτηση της αγοράς.
- Σύνδεση των καλλιεργειών με τις ανάγκες της εσωτερικής και εξωτερικής αγοράς, μέσα από δέσμη δράσεων (π.χ. συμβολαιακή γεωργία, ανάπτυξη δικτύων, εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων marketing εξαγωγών), με στόχο τη στροφή της παραγωγής σε προϊόντα που παρουσιάζουν αυξημένη ζήτηση και ικανοποιούν νέα καταναλωτικά πρότυπα.
- Καθετοποίηση της παραγωγής στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις, μέσα από δέσμη δράσεων (π.χ. ενίσχυση της μεταποίησης και της τυποποίησης), με στόχο την αύξηση της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων.
- Αύξηση της προστιθέμενης αξίας στην κτηνοτροφία, μέσα από δέσμη δράσεων (π.χ. σταβλισμένη αιγοπροβατοτροφία, έμφαση στις φυλές), με στόχο την αναστροφή της σχέσης ζωικής – φυτικής παραγωγής (20%-80%) υπέρ της ζωικής και την αντιμετώπιση των προβλημάτων διαχείρισης των κοινόχρηστων βοσκοτόπων.
- Προαγωγή της καινοτομίας στην παραγωγή και διάχυση της τεχνογνωσίας, μέσα από δέσμη δράσεων (π.χ. γεωργική έρευνα, σύνδεση παραγωγής με εκπαιδευτικά ιδρύματα), με στόχο την εφαρμογή νέων, καινοτόμων τεχνολογιών παραγωγής νέων προϊόντων και νέων διαδικασιών.
- Ανατροπή υφιστάμενης ηλικιακής πυραμίδας, μέσα από δέσμη δράσεων (π.χ. εγκατάσταση νέων αγροτών), με στόχο την προώθηση της δυναμικής επιχειρηματικότητας.
- Προώθηση της γνώσης και ενδυνάμωση του ανθρώπινου δυναμικού, μέσα από δέσμη δράσεων (π.χ. επαγγελματική κατάρτιση, συμβουλευτικές –

υποστηρικτικές υπηρεσίες), με στόχο τη γνωστική ενδυνάμωση, την πληροφόρηση – ενημέρωση και τη θωράκιση με νέες δεξιότητες.

- Ενθάρρυνση συμμετοχής των αγροτών σε συστήματα ποιότητας, μέσα από δέσμη δράσεων (π.χ. υποστήριξη γεωργών, ομάδες παραγωγών, συμβουλευτικές υπηρεσίες), με στόχο την ταχύτερη εφαρμογή και τήρηση των προτύπων με βάση την Κοινοτική Νομοθεσία.
- Βελτίωση υποδομών, μέσα από δέσμη δράσεων (π.χ. αγροτική οδοποιία, εγχειοβελτιωτικά έργα), με στόχο την ενίσχυση της προσβασιμότητας της Περιφέρειας, τη σύνδεσή της με μεγάλα κέντρα και αγορές του εξωτερικού και τη βελτίωση της ελκυστικότητάς της για επενδύσεις και εργασία.
- Εφαρμογή κατάλληλων πρακτικών στο γεωργικό τομέα, μέσα από δέσμη δράσεων (π.χ. ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, γεωθερμία), με στόχο τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και άρση των παραγόντων που συμβάλλουν στην αλλαγή του κλίματος.
- Διατήρηση της βιοποικιλότητας περιοχών ιδιαίτερης περιβαλλοντικής αξίας, μέσα από δέσμη δράσεων (π.χ. προβολή και ανάδειξη περιοχών), με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής του πληθυσμού στην ύπαιθρο, στις παραμεθόριες και στις μειονεκτικές περιοχές.
- Εφαρμογή φιλικών προς το περιβάλλον μεθόδων παραγωγής, μέσα από δέσμη δράσεων (π.χ. βιολογική γεωργία – κτηνοτροφία, συστήματα διαχείρισης ζωικών απορριμμάτων, συστήματα ολοκληρωμένης διαχείρισης), με στόχο την προστασία του εδάφους, τη διατήρηση της οικολογικής σταθερότητας και την αποφυγή της ερημοποίησης.
- Ορθολογική διαχείριση υδατικών πόρων, μέσα από δέσμη δράσεων (π.χ. προγράμματα παρέμβασης σε λεκάνες απορροής, ολοκληρωμένα διαχειριστικά σχέδια, νέα προγράμματα παραγωγής, αποκατάσταση φυσικής κοίτης ποταμών), με στόχο την προστασία και διατήρηση του πλούσιου υδατικού περιβάλλοντος της Περιφέρειας.
- Ανάπτυξη συμπληρωματικών προς τον πρωτογενή τομέα δραστηριοτήτων, μέσα από δέσμη δράσεων (π.χ. αγροτουρισμός, βιοτεχνίες, μικρομεσαίες επιχειρήσεις, κατάρτιση σε νέες δεξιότητες, πληροφόρηση, συμβουλευτικές – υποστηρικτικές υπηρεσίες), με στόχο τη διαρκή ελκυστικότητα των αγροτικών περιοχών της Περιφέρειας για το μέλλον, τη βελτίωση των οικονομικών προοπτικών και της

ποιότητας ζωής του αγροτικού πληθυσμού της και την αύξηση της απασχόλησης των αγροτικών περιοχών.

- Ανάδειξη των φυσικών και πολιτισμικών πλεονεκτημάτων, μέσα από δέσμη δράσεων (π.χ. πολιτιστική κληρονομιά, λαϊκός πολιτισμός), με στόχο την αύξηση της επισκεψιμότητας της Περιφέρειας και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της.

Ειδικά για την ανάπτυξη του τομέα της αλιείας, ο οποίος ως κλάδος της πρωτογενούς παραγωγής συνεισφέρει στην περιφερειακή οικονομική ανάπτυξη, οι στρατηγικοί στόχοι που προτείνονται για την Περιφέρεια είναι οι ακόλουθοι:

A) Θαλάσσια Αλιεία

- Επίτευξη υψηλότερων αλιευτικών αποδόσεων και βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της θαλάσσιας αλιείας, μέσα από δέσμη δράσεων (π.χ. επενδύσεις στον αλιευτικό στόλο, επενδύσεις σε αλιευτικούς λιμένες και ιχθυόσκαλες, προώθηση της έρευνας, κλπ), με στόχο τον εκσυγχρονισμό, την προστασία των αλιευτικών πόρων, την προσέλκυση νέων ατόμων στη θαλάσσια αλιεία, κλπ.

B) Υδατοκαλλιέργειες

- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των παραγόμενων προϊόντων σε συνδυασμό με την αειφόρο ανάπτυξη, μέσα από δέσμη δράσεων (π.χ. ενθάρρυνση υδατοκαλλιεργητικής δραστηριότητας σε μειονεκτικές περιοχές, ενθάρρυνση δημιουργίας Ομάδων Παραγωγών, εκσυγχρονισμός και κατασκευή νέων παραγωγικών μονάδων και μονάδων εμπορίας, δημιουργία επώνυμων προϊόντων, κλπ), με στόχο την αύξηση της παραγωγής, τη στήριξη και ανάπτυξη μειονεκτικών περιοχών, τη διασφάλιση της απασχόλησης και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας του τομέα, μέσα από την παροχή νέων, ποιοτικών προϊόντων που να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις τις αγοράς.

Γ) Οικονομικό Περιβάλλον

- Βελτίωση του αναγκαίου περιβάλλοντος για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων του τομέα της αλιείας, μέσα από δέσμη δράσεων (π.χ. ανάπτυξη, αναδιάρθρωση ή βελτίωση ζωνών υδατοκαλλιέργειας, δικτύωση, αναβάθμιση επαγγελματικών δεξιοτήτων, δημιουργία οργανώσεων παραγωγών, κλπ), με στόχο την αύξηση της

ποιότητας και αξίας των αλιευτικών προϊόντων, την προώθηση της καινοτομίας, την ενίσχυση της συλλογικότητας των παραγωγών, κλπ.

Δ) Αειφόρος Ανάπτυξη

- Δημιουργία προτύπου πολυαπασχόλησης και διασύνδεση των διαφόρων τομέων μεταξύ τους, μέσα από δέσμη δράσεων (π.χ. προώθηση οικότουρισμού, αναβίωση – ανάπτυξη οικισμών, εκσυγχρονισμός – δημιουργία μικρών εγκαταστάσεων υποδομής, κλπ), με στόχο την αειφόρο ανάπτυξη των αλιευτικών περιοχών μέσα από βελτίωση της ποιότητας και της ανταγωνιστικότητας.

Ε) Φυσικό Περιβάλλον και Ανθρώπινο Δυναμικό

- Προστασία και βελτίωση περιβάλλοντος που σχετίζεται με τον αλιευτικό τομέα, μέσα από δέσμη δράσεων (π.χ. προώθηση της έρευνας σε καινοτόμες και φιλικές προς το περιβάλλον τεχνικές και τεχνολογίες, περιβαλλοντική πιστοποίηση, μέτρα παρακολούθησης της ποιότητας των νερών, κλπ), με στόχο την ορθολογική εκμετάλλευση του υδάτινου περιβάλλοντος και την ευζωία των εκτρεφόμενων οργανισμών.
- Αναβάθμιση του επιπέδου του ανθρώπινου δυναμικού, μέσα από δέσμη δράσεων (π.χ. ενίσχυση της συμμετοχής σε προγράμματα αναβάθμισης δεξιοτήτων, κλπ), με στόχο την αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και τη διασφάλιση της απασχόλησης.

Στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης οι παρεμβάσεις που επιλέχθηκαν ανά τομέα είναι συνοπτικά οι ακόλουθες:

Παρεμβάσεις στον Πρωτογενή Τομέα

Οι παρεμβάσεις στον πρωτογενή τομέα κινούνται:

- στην κατεύθυνση της αναδιάρθρωσης των κρίσιμων για την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης καλλιεργειών, που επηρεάζονται άμεσα από τη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική (βαμβάκι, καπνός, σιτηρά και ζαχαρότευτλα), μέσω, κυρίως της αντικατάστασής τους από νέες καλλιέργειες,
- στην επέκταση υφιστάμενων καλλιεργειών, αλλά και εισαγωγή νέων, οι οποίες αξιολογούνται θετικά ως προς την οικονομικότητα και ανταγωνιστικότητά τους στην αγορά,
- σε οριζόντιες δράσεις, οι οποίες αφορούν το σύνολο σχεδόν των καλλιεργειών και που αναφέρονται στον εκσυγχρονισμό τους μέσα από τη βιολογική γεωργία και

την εφαρμογή συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης, στην έρευνα, τους νέους αγρότες, τον αναδασμό και την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών στους γεωργούς και

- στον τομέα της ζωικής παραγωγής, οι οποίες αναφέρονται κυρίως στον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων κτηνοτροφικών μονάδων, τη δημιουργία μονάδων εσταβλισμένης προβατοτροφίας, αλλά και στην ανάπτυξη της βιολογικής προβατοτροφίας και αιγοπροβατοτροφίας και την παραγωγή βιολογικού γάλακτος.

Φυτική παραγωγή

1. Παρεμβάσεις στο βαμβάκι

- Εκσυγχρονισμός υπάρχουσας καλλιέργειας βαμβακιού: Αναβάθμιση της ποιότητας του παραγόμενου Ελληνικού βαμβακιού μέσα από την ένταξη της καλλιέργειας σε Συστήματα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, αλλά και Βιολογικής Καλλιέργειας, προκειμένου να αποκτήσει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σε όφελος, τόσο των βαμβακοπαραγωγών, όσο των εκκοκκιστικών επιχειρήσεων.
- Αντικατάσταση μέρους των εκτάσεων της καλλιέργειας του βαμβακιού με νέες καλλιέργειες, οι οποίες παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και προοπτικές ανάπτυξης και ενίσχυσης του εισοδήματος των παραγωγών. Τέτοιες καλλιέργειες είναι τα αρωματικά – φαρμακευτικά (στους Νομούς Δράμας, Ξάνθης, Ροδόπης και Έβρου) και τα κτηνοτροφικά φυτά (στους Νομούς Δράμας, Καβάλας, Ξάνθης, Ροδόπης και Έβρου).

2. Παρεμβάσεις στον καπνό

- Εκσυγχρονισμός υπάρχουσας καλλιέργειας καπνού ανατολικού τύπου ποικιλίας μπασμά για αναβάθμιση της ποιότητας του καπνού μέσω της ένταξης της καλλιέργειας σε Συστήματα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, αλλά και Βιολογικής Καλλιέργειας, γεγονός που θα αποτελέσει κίνητρο για την διατήρηση της καπνοκαλλιέργειας λόγω της λήψης συγκεκριμένου ποσού με την ένταξη στα προγράμματα, ενώ ταυτόχρονα θα ισχυροποιήσει την αξία του προϊόντος και την ανταγωνιστικότητά του διεθνώς.
- Αντικατάσταση μέρους των εκτάσεων της καλλιέργειας του καπνού με νέες καλλιέργειες, οι οποίες παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και προοπτικές ανάπτυξης και ενίσχυσης του εισοδήματος των παραγωγών. Έτσι προτείνεται

αντικατάσταση του καπνού στους Νομούς Ξάνθης και Ροδόπης από αρωματικά – φαρμακευτικά φυτά σε ορεινές και ημιορεινές περιοχές καθώς και από κτηνοτροφικά φυτά.

- Ενίσχυση του ρόλου των Ομάδων Παραγωγών Καπνού με στόχο, τόσο τη διασφάλιση των συμφερόντων των καπνοπαραγωγών μέσα από τις καλύτερες διαπραγματεύσεις, που αυτές μπορούν να επιτύχουν, όσο και την ανάπτυξη της συμβολαιακής γεωργίας στην καλλιέργεια του καπνού.

Το ποσό που θα προκύψει από τη μεταφορά του 50% των άμεσων ενισχύσεων του καπνού το 2010 σε πολιτικές αγροτικής ανάπτυξης (πυλώνας 2) προτείνεται να διατεθεί σε μία δέσμη μέτρων ενισχύσεων, που αφορούν τα ακόλουθα:

- ✓ Ενισχύσεις εισοδήματος με μία μορφή εξισωτικής αποζημίωσης
- ✓ Ενισχύσεις απασχόλησης ανάλογα με το μέγεθος της εκμετάλλευσης και τα χωροταξικά χαρακτηριστικά των περιοχών της Περιφέρειας
- ✓ Ενισχύσεις για την απασχόληση των γυναικών στον τομέα της καπνοπαραγωγής
- ✓ Ενισχύσεις για τις μειονεκτικές περιοχές υπό τον όρο ότι θα συνεχιστεί η παραγωγή
- ✓ Ενισχύσεις για υποδομές μικρής εμβέλειας
- ✓ Ενισχύσεις για τη βελτίωση των μεθόδων παραγωγής με τη δημιουργία οικονομιών κλίμακας
- ✓ Ενισχύσεις για τη μεταφορά τεχνογνωσίας και βέλτιστων πρακτικών
- ✓ Ενισχύσεις για την ενδυνάμωση του ρόλου των Ομάδων Παραγωγών
- ✓ Ενισχύσεις για την προώθηση της γενετικής ποικιλότητας.

3. Παρεμβάσεις στα σιτηρά

- Εκσυγχρονισμός υφιστάμενων καλλιεργειών σιτηρών για αναβάθμιση της ποιότητας των σιτηρών μέσω της ένταξης της καλλιέργειας σε Συστήματα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, αλλά και Βιολογικής Καλλιέργειας, γεγονός που θα αποτελέσει μικρό πρόσθετο κίνητρο για την διατήρηση της καλλιέργειας, λόγω της λήψης συγκεκριμένου ποσού με την ένταξη στα προγράμματα, ενώ ταυτόχρονα θα ισχυροποιήσει την αξία του προϊόντος και την ανταγωνιστικότητά του. Η παρέμβαση θα πρέπει να συνδυαστεί με τη συμβολαιακή γεωργία, δηλαδή

με εξασφάλιση της συνεργασίας με μεταποιητικές μονάδες ζυμαρικών (π.χ. Νομός Έβρου). Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται η τήρηση συγκεκριμένων προδιαγραφών ποιότητας από τους παραγωγούς, γεγονός που λειτουργεί θετικά στην προώθηση της δράσης εκσυγχρονισμού της καλλιέργειας σιτηρών.

- Αντικατάσταση μέρους των εκτάσεων της καλλιέργειας των σιτηρών με νέες καλλιέργειες, οι οποίες παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και προοπτικές ανάπτυξης και ενίσχυσης του εισοδήματος των παραγωγών. Προτείνεται αντικατάσταση από:
 - ✓ αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά στους Νομούς Δράμας, Ξάνθης, Ροδόπης, και Έβρου,
 - ✓ κτηνοτροφικά φυτά στους Νομούς Δράμας, Καβάλας, Ξάνθης, Ροδόπης, και Έβρου και τέλος από
 - ✓ ενεργειακά φυτά.
- Εφαρμογή προγράμματος αμειψισποράς σε εκτάσεις που θα σταματήσει η καλλιέργεια σιτηρών, συντελώντας στην βελτίωση της γονιμότητας, της δομής του εδάφους και στη μείωση των ζιζανίων και ασθενειών ή την μετατροπή των εκτάσεων σε βοσκότοπους.

4. Παρεμβάσεις στα ζαχαρότευτλα

- Αντικατάσταση μέρους των εκτάσεων της καλλιέργειας των ζαχαρότευτλων από αρωματικά φυτά κυρίως στο Νομό Έβρου. Εξειδικεύοντας την παρέμβαση αυτή, προτείνεται η αντικατάσταση ζαχαρότευτλων με κατάλληλα αρωματικά φυτά, όπως Μέντα, Βαλεριάνα, Εχινάτσα, Μελισσόχορτο, Λεβάντα, τα οποία καλλιεργούνται σε πεδινές περιοχές και ποτιστικά εδάφη, και επομένως η καλλιέργειά τους είναι συμβατή με αυτή των ζαχαρότευτλων.
- Μέρος της διατηρούμενης καλλιέργειας των ζαχαρότευτλων θα χρησιμοποιηθεί ως πρώτη ύλη παραγωγής βιοαιθανόλης, δεδομένου ότι η παραγωγή ζάχαρης προβλέπεται να μειωθεί αισθητά (μετατροπή εργοστασίου ζάχαρης Ξάνθης). Στο ανωτέρω πλαίσιο, προτείνεται η δημιουργία μονάδων παραγωγής βιοαιθανόλης.

5. Παρεμβάσεις στα επιτραπέζια σταφύλια

- Επέκταση της καλλιέργειας με νέες ποικιλίες, οι οποίες θα παρουσιάζουν μεγαλύτερη δυναμική, και που θα έχουν μεγαλύτερη ζήτηση κυρίως στο εξωτερικό, ενισχύοντας έτσι τη θέση της Περιφέρειας στο συγκεκριμένο κλάδο

διεθνώς. Προς την κατεύθυνση αυτή, σύμφωνα με στοιχεία αγοράς, η άσπερμη ποικιλία CRIMSON έχει υψηλή ζήτηση στην αγορά της Ευρώπης, είναι βιώσιμη και σε μικρές εκτάσεις, επιτρέποντας έτσι την αντικατάσταση και υφιστάμενων καλλιεργειών μικρών κλήρων (π.χ. του καπνού) κυρίως στους Νομούς Θράκης, Ροδόπης και Έβρου.

6. Παρεμβάσεις στα σπαράγγια

- Επέκταση της καλλιέργειας κυρίως στους Νομούς Καβάλας και Έβρου, όπου ήδη η καλλιέργεια αυτή αγγίζει ικανοποιητικά επίπεδα, με αξιοποίηση εδαφών χαμηλότερης ποιότητας.
- Αντικατάσταση μέρους των εκτάσεων της καλλιέργειας του βαμβακιού, καπνού, κλπ, από την καλλιέργεια σπαραγγιών με πολλαπλασιαστικά οφέλη στο γεωργικό εισόδημα, που απορρέουν από την πολυκαλλιέργεια.
- Ενίσχυση δράσεων που σχετίζονται με την ποιότητα (ομαδοποίηση παραγωγής για τυποποίηση, ενιαία ετικέτα, χαρακτηρισμός ως Π.Ο.Π.), αλλά και με την αξιοποίηση φυσικών πόρων (η υπόγεια αξιοποίηση της γεωθερμίας στην Ξάνθη έχει θετικότερα αποτελέσματα στην πρωίμηση του σπαραγγιού με θετική, βέβαια, επίδραση στην τιμή του, λόγω της παρουσίας του στην αγορά 30 – 45 ημέρες πριν τον ανταγωνισμό).
- Εμπορική εκμετάλλευση χαμηλότερης ποιότητας σπαραγγιών μέσα από κονσερβοποίηση για προώθηση τόσο στη διεθνή όσο και στην εγχώρια αγορά, γεγονός που θα επιφέρει μείωση της τιμής των σπαραγγιών για τον έλληνα καταναλωτή.

7. Παρεμβάσεις στα ελαιόδεντρα

- Η καλλιέργεια ελαιόδεντρων για ελαιοπαραγωγή αποτελεί μία εξαιρετικά βιώσιμη καλλιέργεια, η οποία και πρέπει να συνεχιστεί στην κατεύθυνση, όμως, της ποιότητας με παρεμβάσεις στον τομέα της πιστοποίησης, της τυποποίησης, της αναγνώρισης της ονομασίας προέλευσης και της βιολογικής γεωργίας. Πρέπει να σημειωθεί ότι προς αυτή την κατεύθυνση έχουν γίνει ήδη κατά τόπους παρεμβάσεις (π.χ. ελαιόλαδο Μαρώνας).

8. Παρεμβάσεις στην πατάτα

- Επέκταση της καλλιέργειας σε όλη την Περιφέρεια αλλά κυρίως στο Νομό Δράμας λόγω του πολύ καλού μικροκλίματος.

- Εφαρμογή καινοτόμων δράσεων ώστε να ενισχυθεί η ατομική σποροπαραγωγή ή η εισαγωγή νέων τεχνολογιών για τη συσκευασία και τυποποίηση. Έμφαση πρέπει να δοθεί στην προστασία της ονομασίας προέλευσης της πατάτας Νευροκοπίου, μέσα από συστηματικούς ελέγχους και συμπληρωματικές δράσεις (π.χ. ειδική ετικέτα).

9. Παρεμβάσεις στα κηπευτικά

- Εκσυγχρονισμός, ποιοτική αναβάθμιση και διερεύνηση της δυνατότητας ανάπτυξης των καλλιεργειών υπό κάλυψη (θερμοκηπιακή καλλιέργεια).
- Εφαρμογή αρχών βιολογικής γεωργίας, τόσο στα υπαίθρια όσο και στα θερμοκηπίου κηπευτικά λόγω της αυξανόμενης προτίμησης του τελικού καταναλωτή στα βιολογικά προϊόντα.
- Προώθηση ανάπτυξης θερμοκηπιακών κηπευτικών λόγω των υψηλότερων αποδόσεων και καλλιέργεια καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου με την προϋπόθεση, τόσο της απαιτούμενης τεχνογνωσίας των παραγωγών, όσο και των κατάλληλων συνθηκών για την ευδοκίμηση της καλλιέργειας υπό κάλυψη.
- Ανάπτυξη της καλλιέργειας των κηπευτικών με ταυτόχρονη διασφάλιση της προώθησής τους στις τοπικές κεντρικές αγορές.
- Ενίσχυση της τεχνογνωσίας των παραγωγών σε επίπεδο εκτεταμένης καλλιέργειας που διαφέρει σημαντικά από τις απαιτήσεις της ιδιοπαραγωγής.
- Διασφάλιση προώθησης στην εγχώρια και διεθνή αγορά του Πεπονιού Θράκης για το οποίο διερευνήθηκε η δυνατότητα χαρακτηρισμού του ως Π.Ο.Π..

10. Παρεμβάσεις στα δενδροκομικά

- Μικρής κλίμακας επέκταση των υφιστάμενων καλλιεργειών αμυγδάλων κυρίως στους Νομούς Δράμας, Καβάλας και Ροδόπης και καρυδιών κυρίως στους Νομούς Δράμας και Καβάλας.
- Παροχή ενισχύσεων για εφαρμογή της καλλιέργειας λεύκης και παυλώνιας (με έμφαση στις παραποτάμιες περιοχές του Νομού Έβρου. Η επιλογή αυτή βασίζεται στα εξής:
 - ✓ Είναι δασικά είδη προσαρμοσμένα στο εδαφοκλιματολογικό περιβάλλον των παρέβριων περιοχών και συμβατά γενικότερα με το τοπικό περιβάλλον. Πέραν της λεύκης, υπάρχουν και είδη παυλώνιας που φαίνεται να προσαρμόζονται στην περιοχή του Έβρου, αφού ήδη αυτά καλλιεργούνται

στην παρέβρια περιοχή της τούρκικης πλευράς, με σκοπό την παραγωγή ξυλείας, ταχύτερα της λεύκης

- ✓ Η λεύκη είναι ένα είδος ήδη προωθούμενο και επιδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση για στήριξη του αγροτικού εισοδήματος (Κανονισμός ΕΚ 1698/2005). Με τους ίδιους όρους θα μπορούσε, κάτω από ορισμένες συνθήκες, να ενταχθεί και η παυλώνια, και μάλιστα σε πιο ευέλικτες μορφές καλλιέργειας από άποψη χρόνου διατήρησης της φυτείας
- ✓ Η ξυλεία είναι πλέον στρατηγική πρώτη ύλη για την Περιφέρεια, όπου υπάρχουν και λειτουργούν 2 εργοστάσια επεξεργασίας ξύλου, τα οποία αναζητούν νέες πηγές προμήθειάς της
- ✓ Λεύκη και Παυλώνια είναι είδη που αντέχουν στις ολιγοήμερες πλημμυρικές συνθήκες των παρέβριων περιοχών, ενώ η φύση των εδαφών και τα υδρολογικά στοιχεία είναι αρκετά ευνοϊκά (για την λεύκη η υπάρχουσα εμπειρία είναι αρκετά ικανοποιητική για τη προσαρμογή της, ενώ για την παυλώνια ειδικοί δασολόγοι ισχυρίζονται ότι είναι είδος που ταιριάζει και προσαρμόζεται στην παρέβρια κοιλάδα του Έβρου)
- ✓ Η παρέβρια γεωργική και μη έκταση που μπορεί να καλλιεργηθεί με τα 2 δασικά είδη εκτιμάται σε 100.000 – 150.000 στρέμματα
- ✓ Το καθαρό γεωργικό εισόδημα που προκύπτει από την λευκοκαλλιέργεια (μετά την αφαίρεση και της αμοιβής της ίδιας εργασίας, άρα και της ύπαρξης εναλλακτικών ευκαιριών εισοδήματος) είναι αρκετά υψηλότερο από ένα τυπικό δείγμα άλλων καλλιεργειών για αγρόκτημα 100 στρεμμάτων. Ακόμη καλύτερα αποτελέσματα, προκύπτουν για τις φυτείες παυλώνιας, στοιχεία που πηγάζει από εκτιμήσεις δασολόγων και όχι αντίστοιχης εθνικής και η τοπικής εμπειρίας.

11. Παρεμβάσεις στην ανθοκομία

- Υλοποίηση δράσεων κατάρτισης και τεχνικής υποστήριξης των ανθοκαλλιεργητών, με στόχο την παραγωγή ανθέων υψηλών προδιαγραφών και την ανάπτυξη ενός συστήματος διακίνησης και εμπορίας των ανθοκομικών προϊόντων της Περιφέρειας.

- Ενίσχυση της έρευνας (πειραματικοί αγροί, μετακίνηση επιστημόνων, κλπ) για διερεύνηση της βιωσιμότητας της καλλιέργειας των ρόδων, δεδομένης της δυναμικότητας του κλάδου στην παραγωγή ελαίων.

12. Παρεμβάσεις στα αμπέλια για οινοπαραγωγή

- Εκσυγχρονισμός της καλλιέργειας με εφαρμογή βιολογικής γεωργίας, και με δράσεις όπως ο χαρακτηρισμός των κρασιών ως Ο.Π.Α.Π. και η προβολή των κατά τόπους ποιοτικών οίνων, γνωστών από την αρχαιότητα και με έντονα στοιχεία παράδοσης (π.χ. Οίνος Μαρώνεια - Ισμαρικός Οίνος).

- 13. Έρευνα για την εφαρμογή καλλιέργειας Τρούφας** ενός εξαιρετικά δυναμικού και προσοδοφόρου προϊόντος. Στο πλαίσιο αυτό, είναι απαραίτητη η διερεύνηση των εδαφο-κλιματολογικών συνθηκών των περιοχών της Περιφέρειας, με στόχο να εντοπισθούν οι πλέον κατάλληλες για καλλιέργεια τρούφας περιοχές.

Ζωική παραγωγή

1. Παρεμβάσεις στην Προβατοτροφία

- Παροχή ενισχύσεων για εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεών τους και δημιουργία μονάδων εσταβλισμένης προβατοτροφίας, γιατί επιτρέπει την εκτροφή όλων των φυλών προβάτων, εξασφαλίζει μεγαλύτερες και καλύτερες αποδόσεις και την ανάγκη για βοσκοτόπους.
- Παροχή ενισχύσεων σε κτηνοτρόφους για δημιουργία νέων κτηνοτροφικών μονάδων.

2. Παρεμβάσεις στη Βοοτροφία

- Βελτίωση της υπάρχουσας βοοτροφίας με εφαρμογή των Κωδικών Ορθής Γεωργικής Πρακτικής και Προστασίας του περιβάλλοντος.
- Εφαρμογή Προγραμμάτων Γενετικής Βελτίωσης αγελάδων με στόχο την αύξηση της κερδοφορίας των αγελαδοτροφικών εκμεταλλεύσεων μέσω αύξησης της παραγωγής των προϊόντων που επιφέρουν τη κύρια πρόσοδο (γάλα, λίπος, πρωτεΐνη) και αύξηση της ζωής των αγελάδων.

3. Παρεμβάσεις στη Χοιροτροφία

- Εφαρμογή συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης στοχεύοντας στην ενίσχυση της προτίμηση των καταναλωτών προς το εγχώριο χοιρινό.

4. Παρεμβάσεις στη Πτηνοτροφία

- Δημιουργία νέων σύγχρονων μονάδων και εκσυγχρονισμό υφιστάμενων.
- Επανεξέταση εκτροφής με σύγχρονες μονάδες γαλοπούλας καθότι η ευρύτερη περιοχή στο παρελθόν εξέτρεφε σημαντικό αριθμό από γαλοπούλες.
- Επανεξέταση επαναδραστηριοποίησης με ορθολογικότερο σχεδιασμό οργανωμένης εκτροφής στρουθοκαμήλων.

5. Παρεμβάσεις στην ποιότητα των κτηνοτροφικών προϊόντων

- Η ενίσχυση της παραγωγής κτηνοτροφικών προϊόντων με τις ειδικές ποιοτικές προδιαγραφές που ορίζονται από το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο όπως:
 - ✓ Βιολογικά προϊόντα ζωικής προέλευσης
 - ✓ Προϊόντα ειδικών πτηνοτροφικών εκτροφών
 - ✓ Προϊόντα προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης (ΠΟΠ)
 - ✓ Προϊόντα προστατευόμενης γεωγραφικής ένδειξης (ΠΓΕ)
 - ✓ Πρότυπο «χοιρινό κρέας ποιότητας»
 - ✓ Πρότυπο «βόειο κρέας ποιότητας».
- Η ανάπτυξη νέων προτύπων όπως προϊόντα ολοκληρωμένης διαχείρισης υπαίθριας εκτροφής χοίρων, προϊόντα ορεινών περιοχών όπως πρόβειο ή αίγαιο κρέας, νέα προϊόντα ΠΟΠ – ΠΓΕ, πρόβειο ή αίγαιο κρέας εκτατικής εκτροφής, πρότυπα ανώτερης ποιότητας (π.χ. αυγά ω-3).
- Ενίσχυση της εφαρμογής ειδικών εθελοντικών προγραμμάτων για την καλή διαβίωση των ζώων και τους κώδικες ορθής γεωργικής πρακτικής και προστασίας του περιβάλλοντος ώστε να προωθηθούν περαιτέρω οι αρχές της ποιότητας στην κτηνοτροφία, εξασφαλίζοντας ποιοτικά προϊόντα και βελτίωση της ποιότητας ζωής.
- Δημιουργία εθνικών προτύπων απλών και εύκολα πιστοποιούμενων και ελεγχόμενων.

6. Λοιπές παρεμβάσεις στην κτηνοτροφία

- Χρηματοδότηση έρευνας για δημιουργία βελτιωμένων ελληνικών φυλών, οι οποίες θα αντικαταστήσουν της ξένης προέλευσης, θωρακίζοντας, έτσι, το προϊόν της φέτας απέναντι στις διάφορες επιχειρηματολογίες.

- Αύξηση της παραγωγής μέσω προγραμμάτων γενετικής βελτίωσης (στόχος για αύξηση της παραγωγής 30%) και αύξηση του αριθμού των προβάτων η οποία (εκτιμάται σε 60.000 – 70.000) προκειμένου να επιτευχθεί η σχέση 2:1 πρόβειου γάλακτος προς αίγιο.
- Προς αποφυγή της μείωσης του ζωικού κεφαλαίου λόγω αποχώρησης κτηνοτρόφων θα πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια για προώθηση της λύσης της πώλησης των ζώων σε νέους κτηνοτρόφους ώστε αφενός οι αποχωρούντες κτηνοτρόφοι να εισπράττουν τις ενισχύσεις και αφετέρου να διατηρηθεί η δύναμη των ζώων.
- Προγράμματα Γενετικής Βελτίωσης με τα οποία θα αυξηθεί η απόδοση των ζώων και θα εξισορροπηθεί η παραγωγή κτηνοτροφικών προϊόντων.
- Εισαγωγή καινοτόμων τεχνολογιών πληροφορικής στην κτηνοτροφία και ειδικά στον τομέα ελέγχου των αποδόσεων των ζώων.
- Προώθηση της ενσίρωσης, ειδικά στο καλαμπόκι, ώστε οι ζωοτροφές αυτές να συνεισφέρουν στη βελτίωση της απόδοσης των ζώων.
- Παροχή ενισχύσεων για ανάπτυξη της βιολογικής χοιροτροφίας και της βιολογικής αιγοπροβατοτροφίας για παραγωγή βιολογικού γάλακτος.
- Ενίσχυση της σηροτροφίας, μέσω της δημιουργίας μικρών μονάδων σηροτροφίας, με έμφαση τις ορεινές περιοχές για τη στήριξη του οικογενειακού εισοδήματος, αξιοποιώντας ήδη υπάρχουσες εγκαταστάσεις (αποθήκες, στάβλους κ.α.). Οι νέες μονάδες θα απαιτήσουν την εγκατάσταση νέων μορεώνων, αξιοποιώντας έτσι εγκαταλελειμμένες και μειονεκτικές εκτάσεις για την παραγωγή φύλλων για τη σηροτροφία. Με την έναρξη λειτουργίας του αναπηνιστηρίου στην ΔΕΣΗΜΕΣ (Δημοτική Επιχείρηση Σηροτροφίας Σουφλίου) εξασφαλίζεται και η επεξεργασία των κουκουλιών. Για την παρέμβαση αυτή θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και η γειτνίαση με δύο σημαντικές αγορές, της Βουλγαρίας και της Τουρκίας.
- Μείωση του κόστους εκτροφής ζώων μέσω της προώθησης της καλλιέργειας κτηνοτροφικών φυτών που θα επιφέρει και μείωση των εισαγωγών.

7. Οριζόντιες παρεμβάσεις στον πρωτογενή τομέα

- Αναδασμοί λόγω πολυτεμαχισμού του κλήρου, οι οποίοι πρέπει να συμπληρώνονται με την εκτέλεση παράλληλων έργων υποδομής και

εγγειοβελτιωτικών έργων. Παράλληλα απαιτείται αποτύπωση – κτηματογράφηση, που μπορεί να εκτελεστεί και με λήψη δορυφορικής εικόνας.

- Εφαρμογή του θεσμού των αγροτικών συμβούλων και επιστροφή των γεωπόνων κοντά στον παραγωγό και τις καλλιέργειες, προκειμένου οι αγρότες να αξιολογούν τις επιδόσεις της εκμετάλλευσής τους, να βελτιώνουν τη διαχείρισή τους και να προσδιορίζουν τις αναγκαίες παρεμβάσεις στην παραγωγή.
- Παροχή ειδικών ευεργετημάτων στους νέους αγρότες, με μεγαλύτερη από τη σημερινή έμφαση στις γυναίκες (αύξηση της πριμοδότησης κριτηρίων) και στους γεωτεχνικούς (πριμοδότηση κριτηρίων), ώστε να διευκολυνθεί η αρχική τους εγκατάσταση και στη συνέχεια η διαρθρωτική προσαρμογή των εκμεταλλεύσεών τους. Έμφαση θα πρέπει να δοθεί στη συνταξιοδότηση των αγροτών:
 - ✓ παραμεθόριων και νησιωτικών περιοχών
 - ✓ απασχολούμενων σε μονοτομεακές καλλιέργειες
 - ✓ που αντικαθίστανται από γυναίκες
 - ✓ που αντικαθίστανται από επιστήμονες – γεωτεχνικούς
 - ✓ που αντικαθίστανται από νέους κάτω των 30 ετών.
- Ενίσχυση των δράσεων του αγροτικού πληθυσμού και αποκατάστασης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών.
- Δράσεις άμεσων ενισχύσεων του εισοδήματος και της απασχόλησης σε καπνοπαραγωγούς και λοιπούς παραγωγούς ορεινών και μη ορεινών περιοχών.
- Ανάπτυξη της έρευνας και συντονισμός των ερευνητικών φορέων συμπεριλαμβανομένων και των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, για να επιτευχθεί η αειφορία της ελληνικής γεωργίας και η προώθηση της περιβαλλοντικής διάστασης της νέας Κ.Α.Π.
- Εφαρμογή της πολλαπλής συμμόρφωσης, συμβάλλοντας στη διατήρηση του περιβάλλοντος, στην αειφορία της ελληνικής γεωργίας και στην ανάπτυξη της υπαίθρου. Για το λόγο αυτό απαιτούνται:
 - ✓ Έρευνες αγοράς, μελέτες σχεδιασμού των προϊόντων και ενίσχυση για την αναγνώριση ονομασίας προέλευσης ή γεωργικής ένδειξης (π.χ. Μέλι Θάσου) ή για πιστοποιητικά ιδιοτυπίας, όπως προβλέπεται από τους κοινοτικούς

κανονισμούς (παρεμβάσεις που σχετίζονται με την εφαρμογή συστημάτων ποιότητας τροφίμων)

- ✓ Κάλυψη του κόστους ανάπτυξης και αρχικής πιστοποίησης συστημάτων ποιότητας (ISO9001, ISO14001, EMAS, Συστήματα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, HACCP) από τους αναγνωρισμένους οργανισμούς πιστοποίησης
- ✓ Ενίσχυση του κόστους ελέγχων ποιότητας γεωργικών προϊόντων που ενεργούν φορείς πιστοποίησης.
- ✓ Ενίσχυση και διασφάλιση της εφαρμογής των Ορθών Γεωργικών Πρακτικών.

Παρεμβάσεις στο Δευτερογενή Τομέα

- Ενίσχυση της μεταποίησης και τυποποίησης, με κυρίαρχο στόχο την εξασφάλιση της βιωσιμότητας των μεταποιητικών μονάδων, είτε των νέων που προτείνονται, είτε των υφιστάμενων, για τις οποίες προκρίνεται η επέκταση – εκσυγχρονισμός τους.
- Ίδρυση μονάδων μεταποίησης – τυποποίησης – συσκευασίας αρωματικών & φαρμακευτικών φυτών, εφόσον η καλλιέργεια προτείνεται σαν αντικατάσταση άλλων.
- Ίδρυση μονάδων βιοντίζελ και βιοαιθανόλης λόγω την προτεινόμενης αναδιάρθρωσης των καλλιεργειών με ενεργειακά φυτά.
- Ίδρυση, εκσυγχρονισμό ή/και επέκταση και υφιστάμενων μονάδων αποθήκευσης και συντήρησης με ή χωρίς ψυκτικές εγκαταστάσεις ανθοκομικών προϊόντων και σπαραγγιού.
- Ίδρυση μονάδας επεξεργασίας πατάτας στο Νευροκόπι και παραγωγή με την προϋπόθεση τυποποίησης και εξασφάλισης δικτύων αγοράς.
- Ίδρυση μονάδας επεξεργασίας λαχανικών και τουρσιών, που συνδέεται με τη λειτουργία Κεντρικής Λαχαναγοράς στην Περιφέρεια.
- Ίδρυση μονάδας επεξεργασίας φρούτων του δάσους λόγω των πλούσιων δασών και ορεινών όγκων στο Νομό Δράμας και Ροδόπης.
- Ανάπτυξη και παροχή ενισχύσεων σε μικρές μονάδες επεξεργασίας τυροκομικών, γαλακτοκομικών προϊόντων αλλά και κρέατος, οι οποίες θα μπορούσαν να απορροφήσουν την τοπική παραγωγή, καθιστώντας έτσι βιώσιμες τις σχετικές επενδύσεις.

Παρεμβάσεις στον Τριτογενή Τομέα

Αφορούν κυρίως τη δημιουργία και την ανάπτυξη των υποδομών του αγροτουρισμού και συναφών δραστηριοτήτων, την πληροφόρηση και προώθησή του, την υλοποίηση επενδύσεων μικρής κλίμακας, την ενδυνάμωση του ανθρώπινου δυναμικού και την ποιότητα στον αγροτουρισμό. Ειδικότερα περιλαμβάνονται:

- Παρεμβάσεις που αφορούν την ανάπτυξη υποδομών αγροτουρισμού, η οποία περιλαμβάνει επενδύσεις για:
 - ✓ πρότυπα και επισκέψιμα αγροκτήματα με πρόβλεψη υποδομής διανυκτέρευσης σε περιοχές Natura 2000 και λοιπές περιοχές
 - ✓ εναλλακτικές και ειδικές μορφές τουρισμού (αγροτουρισμός, θρησκευτικός, ιαματικός, ορεινός, εκπαιδευτικός, κατασκηνωτικός, κλπ)
 - ✓ αξιοποίηση παραδοσιακών τεχνικών και χώρων (πατητήρια κελάρια, επισκέψιμα οινοποιία)
 - ✓ δημιουργία εκτροφείων θηραμάτων
 - ✓ κατασκευή αγροτουριστικού περιπτέρου Σαμοθράκης
 - ✓ κατασκευή πρότυπου οικοτουριστικού ξενώνα στο Δάσος Φρακτού
 - ✓ δημιουργία – εκσυγχρονισμός αγροτουριστικών καταλυμάτων και παραδοσιακών ξενώνων
 - ✓ δημιουργία κατασκηνώσεων σε σημεία φυσικού κάλλους.
- Παρεμβάσεις που αφορούν την πληροφόρηση και προώθηση του αγροτουρισμού, όπως:
 - ✓ Τοπικά κέντρα οργάνωσης, πληροφόρησης και προώθησης αγροτουρισμού
 - ✓ Προβολή διατροφικού μοντέλου Μεσογειακής Διατροφής – παραδοσιακής διατροφής της Περιφέρειας
 - ✓ Ανάπτυξη ηλεκτρονικών υπηρεσιών πληροφόρησης για τον αγροτουρισμό
 - ✓ Προβολή ιαματικών πηγών Θερμών Σαμοθράκης
 - ✓ Προβολή του δάσους και του ξενώνα οικοτουριστικού κέντρου Δαδιάς
 - ✓ Ανάδειξη - προβολή παραδοσιακών αγροτο-κτηνοτροφικών επαγγελματιών στην Θάσο

- ✓ Προβολή και ανάδειξη του βιοτόπου Βιστωνίδας για παρατήρηση πτηνών
- ✓ Δικτύωση ομοειδών ή συμπληρωματικών επιχειρήσεων (clusters).
- Παρεμβάσεις που αφορούν μικρής κλίμακας επενδύσεις στον αγροτουρισμού για διαφοροποίηση του αγροτικού εισοδήματος, όπως:
 - ✓ Μονάδες οικοτεχνίας, χειροτεχνίας και ειδών παραδοσιακής τέχνης.
 - ✓ Μικρές επιχειρήσεις μεταποίησης / τυποποίησης / εμπορίας προϊόντων φυτικής και ζωικής παραγωγής.
 - ✓ Μικρές επιχειρήσεις αξιοποίησης / εμπορίας αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών σε καινοτόμες εφαρμογές, παραδοσιακών ειδών διατροφής μετά την πρώτη μεταποίηση.
- Παρεμβάσεις που αφορούν την ενδυνάμωση του ανθρώπινου δυναμικού που απασχολείται και θα απασχοληθεί στον τομέα του αγροτουρισμού, όπως:
 - ✓ Δημιουργία δομής στήριξης για το δίκτυο αγροτουρισμού (κατάρτιση – εμφύχωση)
 - ✓ Δημιουργία δικτύου συνοδών βουνού και υπαίθρου (ειδικότητα ΙΕΚ).
- Παρεμβάσεις που σχετίζονται με την ποιότητα και επομένως την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του αγροτουρισμού, όπως:
 - ✓ Επέκταση δραστηριοτήτων δικτύου υπηρεσιών «Τοπικό Σύμφωνο Ποιότητας» στο σύνολο των Νομών της Περιφέρειας
 - ✓ Εκπόνηση προγραμμάτων για την ανάπτυξη συνείδησης χρήσης βιολογικών προϊόντων στους καταναλωτές.

Παρεμβάσεις στον τομέα της αλιείας

- Κατασκευή νέων, αντικατάσταση παλαιών και απόσυρση πολύ μικρών, μεγάλης παλαιότητας αλιευτικών σκαφών.
- Ενίσχυση νέων αλιέων για την πρώτη αγορά ενεργού αλιευτικού σκάφους.
- Πρόωρη συνταξιοδότηση αλιέων.
- Κατασκευή ή ανακατασκευή ιχθυοσκαλών.
- Εφαρμογή προγραμμάτων τουριστικής αλιείας, οικοτουρισμού, κλπ.

- Ενίσχυση της έρευνας και της χρήσης νέων καινοτομικών τεχνικών και τεχνολογιών.
- Ενίσχυση υδατοκαλλιεργητικής δραστηριότητας σε μειονεκτικές περιοχές.
- Σύνταξη Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για κάθε λιμνοθάλασσα και εντατικοποίηση ελέγχων για την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων.
- Παρακολούθηση της ποιότητας του νερού και των παραμέτρων των λιμνοθαλασσών.
- Ενίσχυση της δημιουργίας Ομάδων Παραγωγών στις Υδατοκαλλιέργειες
- Σύσταση συντονιστικού διεπαγγελματικού οργάνου.
- Ίδρυση νέων μονάδων μεταποίησης και εμπορίας αλιευτικών προϊόντων.
- Ενίσχυση της προώθησης και διαφήμισης και της δημιουργίας επώνυμων αλιευτικών προϊόντων.
- Καθορισμός ζωνών υδατοκαλλιέργειας Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών (Π.Ο.Α.Υ.), παραγωγής αλιευμάτων και προστασία των περιοχών αυτών από μη συμβατές δραστηριότητες.
- Κατάρτιση ολοκληρωμένου σχεδίου αλιευτικής διαχείρισης.
- Ενίσχυση της εφαρμογής προτύπων ποιότητας (ISO14001, HACCP)

Παρεμβάσεις στους Τομείς της Εκπαίδευσης, Κατάρτισης Ανθρώπινου Δυναμικού και της ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας σε συσχέτιση με τις προτεινόμενες αναδιρθρώσεις στον πρωτογενή τομέα

1. Παρεμβάσεις δια βίου κατάρτισης

- Παροχή κατάρτισης στην παραγωγή στους ακόλουθους τομείς:
 - ✓ Αρωματικά / Φαρμακευτικά Φυτά, Ενεργειακά Φυτά, Κτηνοτροφικά Φυτά, Σπαράγγια, Δενδρώδεις καλλιέργειες, Κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, κλπ
 - ✓ Νέες τεχνολογίες και καινοτομίες στην παραγωγή
 - ✓ Εξέλιξη και εξειδίκευση δασοκομίας, δασοκομική παραγωγή.
- Παροχή κατάρτισης στην ποιότητα – τυποποίηση στους ακόλουθους τομείς:
 - ✓ Τυποποίηση συσκευασίας γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων
 - ✓ Labeling προϊόντων

- ✓ Πρότυπα ποιότητας AGROCERT προϊόντων και καλλιεργειών
- ✓ Κοινοτικά και εθνικά συστήματα για την ποιότητα των τροφίμων.
- Παροχή κατάρτισης στην ποιότητα ζωής και προστασία φυσικών πόρων στους ακόλουθους τομείς:
 - ✓ Φυσικοί Πόροι και μέθοδοι παραγωγής – Αειφόρος διαχείριση
 - ✓ Βιολογική Γεωργία
 - ✓ Διαχείριση ζωικών αποβλήτων
 - ✓ Κώδικες ορθής γεωργικής πρακτικής
 - ✓ Δημόσια υγεία – υγιεινή και καλή διαβίωση ζώων.
- Παροχή κατάρτισης στην επιχειρηματικότητα, στους ακόλουθους τομείς
 - ✓ Οικονομικά για αγρότες – Οικονομική βιωσιμότητα εκμεταλλεύσεων
 - ✓ Marketing αγροτικών προϊόντων
 - ✓ Οργάνωση & διοίκηση αγροτικών μονάδων
 - ✓ Επιχειρησιακός σχεδιασμός
 - ✓ Χρήση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ).
- Παροχή κατάρτισης σε συμπληρωματικές μορφές απασχόλησης στους ακόλουθους τομείς:
 - ✓ Εναλλακτικός τουρισμός (αγροτικός, ορειβατικός, οικολογικός, κλπ)
 - ✓ Οργάνωση και λειτουργία μικρών βιοτεχνικών μονάδων (οικοτεχνία, χειροτεχνία, παραγωγή ειδών παραδοσιακής τέχνης, κλπ)
 - ✓ Οργάνωση και λειτουργία μικρών επιχειρήσεων τυποποίησης – μεταποίησης προϊόντων φυτικής και ζωικής παραγωγής.

2. Παρεμβάσεις που σχετίζονται με το Πράσινο Πιστοποιητικό

Η απόκτηση του Πράσινου Πιστοποιητικού καταδεικνύει τη γνώση και εξειδίκευση ενός αγρότη στον τομέα δραστηριοποίησής του και προϋποθέτει την εκπαίδευσή του μέσα από το σύστημα τυπικής ή άτυπης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Κρίνεται εξαιρετικά υψηλής σπουδαιότητας η εντατική υλοποίηση δράσεων πληροφόρησης προς τους αγρότες, όπως οι ακόλουθες, οι οποίες θα λειτουργήσουν συμπληρωματικά προς τα ήδη παρεχόμενα κίνητρα:

- ✓ Έκδοση ενημερωτικών φυλλαδίων
- ✓ Διαφήμιση στα ΜΜΕ
- ✓ Διοργάνωση ενημερωτικών ημερίδων.

3. Παρεμβάσεις που σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα

- ✓ Ενίσχυση δράσεων ανταλλαγής τεχνογνωσίας
- ✓ Εκπόνηση μελετών οικονομικής βιωσιμότητας καλλιεργειών
- ✓ Δημιουργία Κέντρου Προώθησης Αγροτικής Επιχειρηματικότητας
- ✓ Ενίσχυση δράσεων πληροφόρησης και προβολής για τα συστήματα ποιότητας τροφίμων
- ✓ Ίδρυση Φορέα Εξαγωγών.

Εξειδίκευση παρεμβάσεων στο φυσικό περιβάλλον σε συσχέτιση με τις προτεινόμενες αναδιρθρώσεις στον πρωτογενή τομέα

- Παρεμβάσεις λοιπών τομέων που συνεισφέρουν στο φυσικό περιβάλλον, όπως:
 - ✓ Αναδιάρθρωση καλλιεργειών, που θα βελτιώσει τα εδάφη, θα αναστείλει την εξάντληση του υδροφορέα και την υφαλμύρωση των υδάτων και θα υποστηρίξει την παραγωγή βιοκαυσίμων
 - ✓ Ορθολογική διαχείριση υδάτων
 - ✓ Εγγειοβελτιωτικά έργα
 - ✓ Συστήματα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης
 - ✓ Βιολογική γεωργία (βαμβάκι, καπνός, σιτηρά, ελαιόδεντρα, κλπ)
 - ✓ Βιολογική κτηνοτροφία (χοιροτροφία, αιγοπροβατοτροφία, κλπ)
 - ✓ Αντιπλημμυρική προστασία και προστασία δασών
 - ✓ Αξιοποίηση ήπιων μορφών ενέργειας
 - ✓ Αξιοποίηση γεωθερμίας
 - ✓ Παραγωγή βιοκαυσίμων.
- Παρεμβάσεις που αφορούν την προστασία και αποκατάσταση των δασών, όπως
 - ✓ Πυροπροστασία
 - ✓ Δασικές οδοί

- ✓ Αντιπλημμυρική προστασία
 - ✓ Ανακατασκευή αναβαθμίδων σε επικλινείς εκτάσεις
 - ✓ Αναδασώσεις
 - ✓ Μελέτες – σχέδια για την προστασία και αειφορική διαχείριση δασών και οικοσυστημάτων
 - ✓ Μελέτες και έργα για αποκατάσταση περιοχών με έντονη περιβαλλοντική υποβάθμιση και οικολογικό ενδιαφέρον.
- Παρεμβάσεις που αφορούν τη δημιουργία νέων ή την αποκατάσταση δασών, όπως:
- ✓ Παροχή ενισχύσεων για τη δάσωση γεωργικών γαιών και μη (εγκατάσταση – συντήρηση)
- Παρεμβάσεις που σχετίζονται με την οικονομική διαχείριση των δασών, όπως
- ✓ Προμήθεια σχετικού εξοπλισμού (υλοτόμησης, αποφλοιώσης – τεμαχισμού, αποκομιδής – μεταφοράς)
 - ✓ Έργα υποδομής (αποθήκευση, ξήρανση στρογγυλής ξυλείας, κλπ)
 - ✓ Δημιουργία & εκσυγχρονισμός ΜΜΕ μεταποίησης δασικών προϊόντων.
- Παρεμβάσεις που σχετίζονται με την ψυχαγωγία του κοινού, όπως:
- ✓ Δημιουργία – βελτίωση ορεινών καταφυγίων
 - ✓ Αποκατάσταση, χάραξη και συντήρηση διαδρομών πρόσβασης, μονοπατιών και γεφυριών σε δασικές και μη εκτάσεις και περιοχές Natura 2000
 - ✓ Δημιουργία περιπτέρων και λοιπών χώρων αναψυχής σε δασικές και μη εκτάσεις και περιοχές Natura 2000.

Εξειδίκευση παρεμβάσεων στην τεχνική υποδομή σε συσχέτιση με τις προτεινόμενες αναδιρθρώσεις στον πρωτογενή τομέα

- Έργα που αφορούν στο υδατικό δυναμικό, όπως:
- ✓ Έργα σε περιοχές όπου το υδατικό ισοζύγιο έχει διαταραχθεί σοβαρά, ή όπου για λόγους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς η διατήρηση μιας ανθρωπογενούς δραστηριότητας είναι απαραίτητη (π.χ. νησιά, απομονωμένες ορεινές περιοχές)

- ✓ Μελέτες και έργα τεχνητού εμπλουτισμού υπόγειων υδροφορέων σε περιοχές με ελλειμματικό υδατικό ισοζύγιο.
- ✓ Έργα εκσυγχρονισμού και βελτίωσης της άρδευσης σε περιοχές όπου τα υφιστάμενα συστήματα παρουσιάζουν προβλήματα απωλειών νερού λόγω παλαιότητας, φθορών κλπ.
- Εγγειοβελτιωτικά έργα μικρής κλίμακας, όπως:
 - ✓ Έργα αντιδιαβρωτικής προστασίας κυρίως σε περιοχές που έχουν εντοπισθεί προβλήματα διάβρωσης εδαφών
 - ✓ Αντιπλημμυρικά – αποστραγγιστικά έργα που δεν συνδυάζονται με αρδευτικά έργα
 - ✓ Έργα διευθέτησης χειμάρρων.
- Έργα οδοποιίας και αξιοποίησης φυσικών πόρων, όπως:
 - ✓ Έργα για αγροτική οδοποιία καθώς και επέκταση με την κατασκευή νέων αγροτικών δρόμων.
 - ✓ Έργα για αξιοποίηση ήπιων μορφών ενέργειας σε μονάδες για κάλυψη τοπικών αναγκών όπως για την εκμετάλλευση βιομάζας, την αξιοποίηση γεωθερμίας σε καλλιέργειες, την αξιοποίηση αιολικής ενέργειας για άντληση – άρδευση κ.α.
 - ✓ Έργα αξιοποίησης γεωθερμικών πεδίων με παραγωγικές γεωτρήσεις και δίκτυα μεταφοράς θερμού νερού, για σύγχρονες αγροτικές εκμεταλλεύσεις και για ανάπτυξη του ιαματικού τουρισμού. Επιπλέον, θα πρέπει να εξετασθεί η δυνατότητα συμπράξεων Δημόσιου – Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ).
- Υποδομές Τεχνολογίας Πληροφορικής & Επικοινωνιών (ΤΠΕ), όπως:
 - ✓ Προμήθεια ηλεκτρονικών υπολογιστών και υπηρεσιών internet για τον αγροτικό πληθυσμό
 - ✓ Ανάπτυξη υποδομών ηλεκτρονικής μάθησης (e-learning)
 - ✓ Ανάπτυξη υποδομών ΤΠΕ για την προβολή και προώθηση των αγροτικών προϊόντων
- Έργα ανάπτυξης των αγροτικών χωριών, όπως η βελτίωση – κατασκευή δικτύων ύδρευσης – αποχέτευσης οικισμών και εσωτερικής οδοποιίας

Εξειδίκευση παρεμβάσεων στο πολιτισμικό περιβάλλον σε συσχέτιση με τις προτεινόμενες αναδιρθρώσεις στον πρωτογενή τομέα

Οι προτεινόμενες ενέργειες περιλαμβάνουν:

- Μουσεία αγροτικής, λαογραφικής και πολιτιστικής κληρονομιάς
- Προστασία – ανάδειξη μύλων, γεφυριών, μονοπατιών, μοναστηριών κλπ.
- Ανάδειξη μνημείων, ιστορικών και παραδοσιακών κτιρίων και κτιρίων αγροτικής κληρονομιάς
- Κατάρτιση σε παραδοσιακά επαγγέλματα
- Οικιστική αναβάθμιση περιοχών (οικισμών, γειτονιών, κλπ) με αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον, σε εφαρμογή ολοκληρωμένου σχεδίου οικιστικής ανάπτυξης
- Αναπαλαίωση αγροτικών κτισμάτων για ένταξή τους στη σύγχρονη ζωή (πέραν της αγροτουριστικής χρήσης)
- Έργα ανάπλασης οικισμών με μεγάλη πολιτιστική σημασία
- Δημιουργία κέντρων πολυδραστηριότητας (με υποδομές internet κλπ) για εποικοδομητική κάλυψη του ελεύθερου χρόνου
- Δημιουργία βρεφονηπιακών σταθμών για υποστήριξη των γυναικών, ειδικά σε καλλιεργητικές περιόδους
- Ανάπτυξη δικτύων βιβλιοθηκών γενικού ενδιαφέροντος